

ÖĞRETMEN ADAYLARININ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM YAPMAK İSTEME NEDENLERİ¹

THE REASONS OF TEACHER CANDIDATES TO PURSUE A MASTER'S DEGREE

Arş. Gör. Mehmet DEMİRKOL

Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü

mehmet.demirkol@dicle.edu.tr

Doç. Dr. Mehmet DOĞRU

Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü

mdogru@dicle.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Cihat DEMİR

Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü

cihat.demir@mynet.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının lisansüstü eğitim yapmak isteme nedenlerini belirlemektir. Çalışma grubu, 2012-2013 akademik yılında Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü'nde öğrenim gören ve lisansüstü eğitim yapmak isteyen 60 öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden olan içerik analizi ile yürütülmüş betimsel bir çalışmadır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden yapılandırılmamış mülakat kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmen adayları sırasıyla: kariyer yapma, alanında uzmanlaşma, akademik çalışmalar yapma, toplumda faydalı olma, Öğretmenlikten daha iyi görülmesi, atanma ve gelecek kaygısı, maddi olanak, askerlik problemi, özenmeden dolayı lisansüstü eğitim yapmak istediklerini ifade etmişlerdir. Bununla beraber 4. sınıfta okuyan atanma ve gelecek kaygısından dolayı lisansüstü eğitim yapmak istedikleri söylemiş, 3. sınıf öğretmen adaylarında bu bulguya rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü Eğitim, Öğretmenlik Mesleği, Öğretmen Adayları

ABSTRACT

The purpose of this study is to identify the reasons of teacher candidates to pursue a master's degree. The study group consists of teacher candidates requesting for a master's degree who study in Dicle University, Ziya Gökalp Education Faculty, Primary Education Department in 2013 Academic Year. This research is a descriptive study which has been carried out by content analysis, a qualitative research pattern. Unconfigured interview, a qualitative research method, was used in this research. According to the findings of the research, teacher candidates stated their reasons in order as follows: Building an academic career, specializing in their fields, doing academic researches, being helpful in the community, advantages in comparison with being a teacher, concerns for the appointment and future, financial concerns, problem about military draft and admiring academics. Although concerns for the appointment and future were one of the reasons of some of the 4th graders, no such reasons were stated among 3rd graders.

Keywords: Postgraduate Education, Teaching Profession, Teacher Candidates

GİRİŞ

Tekişik'e (1986 Akt: Köksalan ve ark., 2010) göre, öğretmenlik mesleği; yetişmekte olan nesli, ailesi, çevresi, milleti, devleti ve vatani için daima yararlı, yapıcı, yaratıcı, iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirme sanatıdır. Öğretmenler vasıtasıyla yetiştirilen bu insanlar, ailesini ve milletini mutlu kılar, ülkesine ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda olumlu katkılar sağlar. Bu bakımdan milletimizin geleceği ve ülkemizin çağdaş uygarlık seviyesine ulaşması için öncelikle öğretmenlerin ve öğretmen olacakların mesleki anlamda yeterli donanıma sahip olmaları ve bunu en iyi şekilde eğitim ve öğretime yansıtmaları gerekir. Yine öğretmenlik mesleğinin tanımını yapan Hacıgözü ve Alkan'a (1995) göre, öğretmenlik mesleği eğitim sektörü ile ilgili olan sosyal, kültürel,

¹ Bu çalışma İTTES 2013 te sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

ekonomik ve teknolojik boyutlara sahip alanda özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan, akademik çalışma ve mesleki formasyon gerektiren profesyonel statüde bir uğraş alanı olarak ifade edilmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin kutsiyeti göz önüne alındığında öğretmenlerin hiç de hak etmediği bir yerde olduğu açıktır. Bu durumu Tezcan (1992) şöyle açıklamaktadır: öğretmenlik mesleğinin meslekler hiyerarşisinde bugün alt sıralarda yer aldığını ve sosyo- ekonomik statüsünün düşük olduğunu belirtmiştir. Ona göre bu durumun sebebi yalnız toplumun mesleğe attığı değerle değil, aynı zamanda daha başka sebeplerin de olmasıdır. Bunlar ise; mesleki şartlar, devlete bağımlı olması, gereği gibi örgütlenmemesi, meşgul olunan kesimin toplumda belli ve önemli bir statüye sahip olmaması ve düşük ücretle çalışma mecburiyeti gibi sebeplerdir.

Öğretmenliğin Ülkemizdeki Tarihçesi

Cumhuriyetin ilk yıllarında Maarif Vekâleti'nin daveti üzerine Türkiye'ye gelerek, kurulacak yeni Türk eğitim sisteminin temel esaslarının neler olması gerektiğine dair bir rapor sunan John Dewey ve diğerlerinin düşünceleri, 1940'lı yıllara değin Türkiye'de öğretmen yetiştirme politikalarını yönlendirmiştir (Öztürk, 1998 Akt: Deringöl, 2007). Dewey raporunda köye göre eğitim ve köy öğretmeni yetiştirme konusuna yer vermiştir.

Köylerde okuryazar oranını yükseltmek amacıyla, 17 Nisan 1940 günü, 3803 sayılı yasa ile 5 yıl eğitim veren köy enstitüleri kurulmuştur (Kaplan, 2002).

1973 yılında 1739 sayılı "Milli Eğitim Temel Kanunu" yayımlanmıştır. Bu yasa, öğretmenin, hangi basamak olursa olsun, yükseköğretim düzeyinde yetiştirilmesini istemiştir. Bu amaçla kentlerdeki İlköğretmen Okullarının bir kısmı iki yıllık "Eğitim Enstitüsü" haline gelmiştir.

1981 yılında 2547 sayılı yüksek öğretim kanunu yayımlanarak yüksek öğretim kurulu kurulmuştur (Küçükahmet vd., 2003). "Yüksek Öğretim Kurumları kanunu" ve 41 sayılı kanun hükmünde kararname ile öğretmen yetiştiren okul ve kuruluşlar, bütün taşınır ve taşınmaz mallarıyla birlikte, çeşitli üniversitelere devredilmiştir. Böylece öğretmen yetiştirmede yeni bir döneme girilmiştir (Binbaşıoğlu, 1995).

Bugün birçok öğretmen, lisans öğrenimleriyle yetinmeyip lisansüstü öğrenim görmek istemektedirler.

Lisansüstü eğitim

Lisansüstü eğitim, lisans eğitimine dayalı olan yüksek lisans ve doktora eğitim ile sanat dallarında yapılan sanatta yeterlik çalışması ve tıpta uzmanlık ile bunların gerektirdiği eğitim öğretim bilimsel araştırma ve uygulama etkinliklerinden oluşan eğitim olarak tanımlanmaktadır (YÖK, Lisansüstü Eğitim Yönetmeliği Mad. 2. ve Mad.3). Varış (1972) lisansüstü eğitimi, üniversitede lisansüstü derecelere götüren, araştırma yoluyla bilgiye katkıda bulunacak ve gelişen toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak bilim insanı ve öğretim elemanı yetiştirmeyi amaç edinen bir faaliyet olarak tanımlamaktadır.

Karakütük (1989 Akt: Köksalan ve ark., 2010) lisansüstü eğitimin gelişmesini ve önem kazanmasını şu nedenlere bağlamaktadır:

1. Bilgi birikimleri, teknolojideki hızlı gelişim yükseköğretimden mezunolduktan sonra da lisansüstü eğitimi gerekli kılması.
2. Ülke kalkınmasında yüksek nitelikli insan gücüne ihtiyaç duyulması.
3. Bilim ve teknolojinin hızlı biçimde gelişmesi ve bu konuda üniversitelerin önemli bir rol üstlenmesi.
4. Temel eğitim süresinin uzaması ve çağ nüfusunun artması.
5. Yükseköğretimde okullaşma oranının artması ile birlikte öğretimüyesine olan gereksinimin de artması.

YÖNTEM

Bu araştırma, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü'nde okuyan ve lisansüstü eğitim yapmak isteyen 3.sınıf ve 4.sınıf öğretmen adaylarının lisansüstü eğitim yapmak isteme nedenlerini tespit amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden betimsel çalışma kullanılmıştır.

Katılımcılar

Çalışma grubu, 2012-2013 akademik yılında Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü 3.sınıf ve 4.sınıflarında öğrenim gören ve lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Çalışma grubu seçimi yapılırken amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda sadece lisansüstü eğitim yapmak isteyen ilköğretim bölümü 3.sınıf ve 4.sınıf öğretmen adayları ile görüşme yapılmıştır. Görüşme sonucunda 60 öğretmen adayının görüşü alınmıştır. Bu öğretmen adaylarının sınıf ve bölümlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Çizelge.1.Öğretmen Adaylarının Kişisel Bilgileri

Özellik	f
Cinsiyet	
• Kız	32
• Erkek	28
Öğrenim Görülen Bölüm	
• Okul Öncesi Öğretmenliği	16
• Sınıf Öğretmenliği	12
• Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	13
• İlköğretim Matematik Öğretmenliği	9
• Fen ve Teknoloji Öğretmenliği	10
Sınıf Düzeyi	
• 3.Sınıf	31
• 4.Sınıf	29

Veri toplama aracı

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yapılandırılmamış mülakat kullanılmıştır. Çalışmada, öğretmen adaylarının lisansüstü eğitim yapmak isteme nedenlerini belirlemek amacıyla açık uçlu (yapılandırılmamış) soru sorulmuştur. Açık uçlu sorular bir taraftan araştırmacıya araştırmak istediği konuyla ilgili esnek bir yaklaşım olanağı sağlarken bir taraftan da incelenen konuyla ilgili önemli değişkenlerin gözden kaçmasını önler (Yıldırım & Şimşek, 2005).Literatür taraması yapıldıktan sonra birkaç açık uçlu soru meydana getirilmiştir, daha sonra alanında uzman iki doçent ve bir yardımcı doçent'in görüşleri doğrultusunda bir soruda karar kılınmış "lisansüstü eğitim yapmak isteme nedeniniz nedir?" açık uçlu sorusu son şekline kavuşturularak sorulmuştur. Öğretmen adaylarının sorulan açık uçlu soruya ayrıntılı olarak ve istedikleri gibi yanıt vermeleri sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Açık uçlu soru ile toplanan veriler içerik analizi kullanılarak belli kategorilere ayrılmış ve temalar oluşturulmuştur. İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunu okuyucu tarafından anlaşılır bir hale gelmesini sağlayan işlemler bütünüdür. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Şimşek ve Yıldırım 2005).Yapılan araştırmanın güvenilirliğini arttırmak için oluşturulan temalar, araştırmacılar dışında aynı üniversitede görev yapan ve nitel araştırma konusunda deneyim sahibi iki uzman tarafından ayrı ayrı incelenmiştir. Uzmanların da inceleme sonucu oluşturulan temalar tam bir netlik kazanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının açık uçlu soruya verdikleri cevaplara ve bu cevaplara ilişkin frekans değerlerine yer verilmiştir. Araştırma için görüşleri alınan 3.sınıf ve 4.sınıf öğretmen adaylarının görüşlerinden elde edilen frekanslar ayrı ayrı alınmıştır. Ayrıca her bir öğretmen adayının sorulan açık uçlu soruya verdiği cevap içerisinde birden fazla görüş analize dâhil edilmiştir.

Çizelge 2. Lisansüstü Eğitim Yapmak İsteyen 3.Sınıf ve 4.Sınıf Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Tema	3.sınıf	4.sınıf	Toplam	Yüzde
	f	f	f	%
(1) Kariyer yapma	20	17	37	61,6
(2) Alanında Uzmanlaşma	12	11	23	38,3
(3) Akademik çalışmalar yapma	14	8	22	36,6
(4) Atanma ve Gelecek kaygısı		14	14	23,3
(5) Toplumda Faydalı Olma	8	4	12	20
(6) Öğretmenlikten Daha İyi Görülmesi	7	4	11	18,3
(7) Maddi Olanak	3	4	7	11,6
(8) Askerlik Problemi		2	2	3,3
(9) Özenme	2		2	3,3

Çizelge.2’de görüldüğü gibi öğretmen adayları sırasıyla: (1) kariyer yapma, (2) alanında uzmanlaşma, (3) akademik çalışmalar yapma, (4) toplumda faydalı olma, (5) Öğretmenlikten Daha İyi Görülmesi, (6) atanma ve gelecek kaygısı,(7) maddi olanak,(8) askerlik problemi, (9) özenmeden dolayı lisansüstü eğitim yapmak istediklerini ifade etmişlerdir.

(1) Kariyer Yapma

İlköğretim bölümünde okuyan öğretmen adaylarının % 61,6’sı kariyer yapmak için lisansüstü eğitim yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Kariyer yapmak için lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmen adaylarının ortak görüşünü yansıtan birkaç örnek aşağıda sunulmuştur.

“Kariyer yaparak hem üniversitede çalışarak bir yerlere gelebilmek hem de daha iyi bir gelecek düşünüyorum.”

“Üniversitede kalıp kariyer yapmak istiyorum”

“Akademik olarak yükselmek, kariyerimi geliştirmek istiyorum.”

“Hayalimde öğretim üyesi olmak var.”...şeklinde ifadeler vermişlerdir.

Öğretmen adaylarının yaklaşık üçte ikisi lisansüstü eğitimi kariyer yapmak için istediklerini ifade etmişlerdir. Görüşleri alınan öğretmen adaylarının çoğunluğunun üniversitede kalıp öğretim üyeliği yapmak istediği, küçük bir kısmının ise MEB’de idareci ya da denetmen olmak istediği ve toplumda değer görülen unvanlara sahip olmak istedikleri için lisansüstü eğitim yapmak istediklerini belirtmişlerdir.

(2) Alanında Uzmanlaşma

İlköğretimde bölümü öğretmen adaylarının % 38,3’ü alanında uzmanlaşmak için lisansüstü eğitim yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Alanında uzmanlaşmak için lisansüstü eğitim yapmak istediğini belirten öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan birkaç örnek aşağıda sunulmuştur.

“Bölümümü seviyorum ve alanımda daha iyi işler yapmak istiyorum.”

“Kendi alanımda kendimi geliştirmek istiyorum.”

“Eğitim bilimleri ya da kendi bölümümle ilgili bilgi sahibi olmak için lisansüstü eğitim yapmak istiyorum.”

Yukarıdaki alıntılardan görüldüğü gibi ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının alanları hakkında daha çok bilgi sahibi olmak isteme, kendini geliştirme, öğrencilerine daha yararlı olmak için lisansüstü eğitim yapmak istedikleri görülmüştür.

(3) Akademik Çalışmalar Yapma

Öğretmen adaylarının % 36,6'sı akademik çalışmalar yapmak için lisansüstü eğitim yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarını bu görüşlerini yansıtan birkaç örnek aşağıda verilmiştir.

“Araştırmayı seviyorum ve lisansüstü eğitim ile bunu sürdürmek istiyorum.”

“Akademik çalışmalara katılmak, bilimsel aktivitelere katılmak istiyorum.”

İlköğretim bölümünde okuyan öğretmen adaylarının üçte biri kadarı akademik çalışmalara katılmak, bilimsel araştırmalar yapmak istedikleri için lisansüstü eğitim yapmak istediklerini belirtmişlerdir.

(4) Atanma ve Gelecek Kaygısı

İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının % 23,3'ü atanma ve gelecek kaygısı yüzünden lisansüstü eğitim yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Lisansüstü eğitim yapmak isteyen ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının bu görüşünü yansıtan örneklerden birkaçı aşağıda verilmiştir.

“Bu eğitimi almayı istememin amacı, KPSS’ den atama durumunun olmaması durumunda kendimi boşlukta hissetmemek. Yani tam manada bilinçli bir tercihin ürünü olduğunu söyleyemem. Sadece alternatif olsun istiyorum.”

“Kendi bilgilerimi pekiştirmek, gelecek adına bir statü elde etmek için istiyorum.”

“Daha çok KPSS derdinden kurtulmak ve atanmama korkusundan kurtulmak için özellikle yapmak istedim.”

“KPSS’ye girmemek için yüksek lisans yapmak istiyorum.”

İlköğretim bölümünde okuyan öğretmen adaylarından sadece 4.sınıf öğretmen adayları atanma ve gelecek kaygısı yüzünden lisansüstü eğitim yapmak istemektedirler. Bunun nedeni atanmama, KPSS sınavında başarılı olamamak, üniversite bittikten sonra işsiz kalma gibi olumsuz düşünceler yüzünden lisansüstü eğitimi alternatif olarak görmeleridir.

(5) Toplumda Faydalı Olma

İlköğretim bölümünde okuyan öğretmen adaylarının % 20'si topluma daha faydalı olmak için lisansüstü eğitim yapmak istediğini belirtmiştir. Topluma faydalı bireyler olmak için lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmen adaylarının görüşlerinden bazıları şöyledir.

“Statümü geliştirmek ve topluma daha faydalı bir birey olmak için istiyorum.”

“Ben böyle yaparak hem kendim için hem de öğrenciler için daha uygun görüyorum. Çünkü ilkokuldaki öğrencilere verebileceğim pek bir şey olmaz ama üniversite öğrencileri belli bir olgunluğa gelmiş bireyler yani onlara daha faydalı olurum.”

İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının, ileride ders verecekleri öğrencilere daha yararlı olabilmek, daha bilinçli eğitim verebilmek için lisansüstü eğitim yapmak istemektedirler. Bunun yanında üniversitede kalıp akademik çalışmalar yaparak topluma faydalı işler yapmak isteyen öğretmen adayları da bulunmaktadır.

(6) Öğretmenlikten Daha İyi Görülmesi

İlköğretim bölümünde okuyan öğretmen adaylarının % 18,3'ü lisansüstü eğitimi, öğretmenlik mesleğinden daha iyi görmesinden dolayı lisansüstü eğitim yapmak istediğini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu ifadelerini belirten görüşlerden birkaçı aşağıda verilmiştir.

“ Alanım sınıf öğretmenliği çok kalabalık sınıflara gidebilirim ya da yöneticilerle (Müdür, Müdür Yrd. vb.) fazla muhatap, ya da onlarla uğraşmak çok zor. Bu yüzden üniversitede öğretmen olmak istiyorum. Köye atanma durumum da var. Bu gibi sebeplerden üniversitede öğretmen olunca daha rahat olabilirim diye düşünüyorum.”

“Öğretmenlik mesleğinin mevki olarak fazla yüksek olmamasından dolayı daha iyi yerlere gelmek istiyorum.”

“Kendi bölümümde daha iyi yerlere gelebilmek için ülke şartlarında bir öğretmenin neler yapabileceği maddi, manevi ortadayken devlet okullarında öğretmenlik yapmanın insanı körelttiğini düşünüyorum.”

“Öğretmenlik ile monoton bir yaşam tarzını istemediğimden dolayı yüksek lisans yapmak istiyorum.”

“Öğretmen maaşına göre daha yüksek olması ve prestijli olması ve çalışma imkânlarının daha kolay olması.”

İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının lisansüstü eğitim yapmak isteme nedenlerinden biri de öğretmenlik mesleğini sıradan ve zahmetli bir iş olarak görmeleridir. Yukarıdaki alıntılara bakıldığında öğretmen adayları, öğretmenlik mesleğini mevki olarak düşük, düşük maaşlı, köylerde yapılan bir iş olarak görmektedir. Bunun yanında öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin bireyi monoton bir yaşam tarzı sağladığını düşündükleri için lisansüstü eğitim yapmak istemektedirler

(7) Maddi Olanak

İlköğretim bölümünde okuyan öğretmen adaylarının %11,6'sı maddi olanaklardan dolayı lisansüstü eğitim yapmak istediğini bildirmişlerdir. Lisansüstü eğitim yapmak isteme nedenlerini maddi olanaklara bağlayan öğretmen adaylarının görüşlerinden bir kaç şöyledir.

“Gelenekçi öğretmenler gibi sadece maaş derdiyle öğrencilere bir şey vermeden yaşamak isteğimdir.”

“Daha rahat, maaşının daha iyi olması ve kariyerinin daha iyi olması.”

“Rahatlık ve de maddi durum için lisansüstü eğitim yapmak istiyorum.”

Öğretmen adayları, maaş derdi olmadan daha rahat bir yaşam sürmek için lisansüstü eğitim yapmak istediklerini belirtmişlerdir.

(8) Askerlik Problemi

Öğretmen adaylarının % 3,3'ü askerlik problemi yüzünden lisansüstü eğitim yapmak istediğini vurgulamıştır. Askerlik problemi nedeniyle lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir.

“Üniversiteyi bitirdikten sonra sistem gereği askerlik yapmamak nedeniyle daha doğrusu ertelemek amacıyla yüksek lisans yapmak istiyorum.”

“Bu benim okuduğum ikinci üniversite olduğu için okulum biter bitmez askere gitme sorunu ile karşı karşıyayım. Bu sorun ile karşı karşıya kalmamak için lisansüstü eğitim yapacağım.”

Yukarıda verilen alıntılarda görüldüğü gibi öğretmen adaylarının küçük bir kısmının askerliği ertelemek lisansüstü eğitim yapmak istedikleri görülmüştür.

(9) Özenme

İlköğretim bölümünde okuyan öğretmen adaylarının %3,3'ü lisansüstü eğitimi özenmeden dolayı yapmak istediğini belirtmişlerdir. Özenmeden dolayı lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmen adaylarının görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Çok değer verdiğim, çok sevdiğim ve de örnek aldığım bir öğretmenimin bu yolda olmasının, bana da bu yolu çekici kıldığı için.”

“Dersine girdiğim hocalar gibi olmak, değer görmek istediğim için lisansüstü eğitim yapmak istiyorum.”

Öğretmen adaylarının küçük bir kısmının dersine girdiği öğretim görevlilerine özenmelerinden, öğretim görevlilerine topluma duyulan saygıdan hocalarına özendikleri ve bu yüzden lisansüstü eğitim yapmak istedikleri anlaşılmıştır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma, Dicle Üniversitesi İlköğretim Bölümü üçüncü ve dördüncü sınıfında okuyan ve lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmen adaylarının lisansüstü eğitim yapmak isteme nedenlerini ortaya çıkarmak için yapılmıştır.

Araştırma sonucu, ilköğretim bölümünde okuyan üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf öğretmen adaylarının lisansüstü eğitim yapmak nedenlerinin başında kariyer yapmak (%61,6) olduğu ortaya çıkmıştır. Kariyer yapmak için lisansüstü eğitim yapmak isteyenlerin üniversitede öğretim üyesi olarak kalıp akademik kariyer yapmak istedikleri görüşlerinden anlaşılmıştır. Üniversitede öğretim üyesi olup kariyer yapmak isteyenler dışında Milli Eğitim Bakanlığında kalıp müfettiş ya da yönetici olarak kariyer yapmak için lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmen adayları da bulunmaktadır.

İlköğretim bölümünde okuyan öğretmen adaylarının % 38,3'ü alanında uzmanlaşmak için lisansüstü eğitim yapmak istedikleri görüşlerinden anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının kendi alanında daha iyi işler yapmak, kendini alanında daha çok geliştirmek ve alanıyla ilgili daha fazla bilgi sahibi olmak ve öğretmen adaylarının kendi alanlarında yaşanan gelişmeleri daha hızlı takip etmek için lisansüstü eğitim yapmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada ilköğretim bölümünde okuyan öğretmen adaylarının %36,6'sı akademik çalışmalar yapmak için lisansüstü eğitim yapmak istedikleri görülmüştür. Akademik çalışmalar yapmak isteyen adayların araştırma yapmak istedikleri ve bilimsel çalışmaların içinde yer almak istedikleri için lisansüstü eğitim yapmak istemektedirler.

Toplum faydalı olmak için lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmenlerin oranı %20'dir. topluma faydalı olmak için lisansüstü eğitim görmek isteyen öğretmen adayları, mesleki hayatlarında eğitim verecekleri öğrencilerini daha bilinçli eğitmek ve mesleğini daha iyi yaparak topluma fayda sağlayacaklarını düşünmektedirler. Bunun yanında akademik çalışmalar yapıp toplumun yararına bilimsel çalışmalar yapmak için lisansüstü eğitim yapmak isteyen bireyler bulunmaktadır.

İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının lisansüstü eğitim yapmak isteme nedenlerinden biri de öğretmenlik mesleğini sıradan ve zahmetli bir iş olarak görmeleridir. Yukarıdaki alıntılara bakıldığında öğretmen adaylarının % 18,3'ü, öğretmenlik mesleğini mevki olarak düşük, düşük maaşlı, köylerde yapılan bir iş olarak görmektedir. Bunun yanında öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin bireyi monoton bir yaşam tarzı sağladığını düşündükleri için lisansüstü eğitim yapmak istemektedirler.

İlköğretim bölümünde lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmen adayları içerisinde sadece dördüncü sınıf öğrencilerinin atanma ve gelecek kaygısı (%23,3) yüzünden lisansüstü eğitim yapmak istedikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının KPSS sınavından başarısız olma, üniversite bittikten sonra işsiz kalma gibi olumsuz düşüncelere sahip olmalarından dolayı lisansüstü eğitim yapmak istedikleri görülmüştür.

Öğretmen adaylarının %11,6'sı maddi olanaklardan dolayı lisansüstü eğitim yapmak istemektedirler. Lisansüstü eğitim ile daha rahat ve maaşı daha yüksek mesleklere yönelebilmek imkânı olduğuna inandıkları için lisansüstü eğitim yapmak istediklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının % 3,3'ü askerlik problemi, % 3,3'ü ise özenmeden dolayı lisansüstü eğitim yapmak istedikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının askerliği ertelemek için lisansüstü eğitim yapmak istediği görülmüştür. Bunun yanında dersine girdiği öğretim üyelerine özenip, öğretim üyeleri gibi olmak için lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmen adayları da bulunmaktadır.

Yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar, Ören vd.(2012) lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmen adayları ile yapmış olduğu çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermekte, yine Çevik ve Yiğit (2009) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının bireysel gelişim, akademik personel olmak ve işte yükselmek istedikleri için lisansüstü eğitim yapmak istedikleri sonucuyla paralellik göstermektedir.

Alabaş vd.(2012) ve Alhas (2006) tarafından lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmenlere yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlara bakıldığında, öğretmenlerin kişisel gelişim, mesleki kariyer ve akademik personel olmak için lisansüstü eğitim yapmak istemeleri, yapılan çalışmadaki öğretmen adaylarının lisansüstü eğitim yapmak istemeleri ile benzerlik göstermektedir.

Literatür incelendiğinde öğretmen adaylarının lisansüstü eğitim yapmak konusunda olumlu yönde tavır sergiledikleri Dönmez vd. (2012), Şaşmaz Ören vd. (2012), İlhan vd. (2012), Köksalan vd. (2010), Ünal ve İltar, (2010), Erkılıç (2007) tarafından yapılan çalışmalarda görülmektedir.

ÖNERİLER

Ulaşılan bulgular ışığında şu öneriler yapılabilir:

- Öğretmen adaylarına lisansüstü eğitim hakkında seminer verilerek bilgilenmeleri sağlanabilir.
- Öğretmen adaylarına destek ve teşvik verilerek lisansüstü eğitime olumlu tutumlarının devamlılığı sağlanabilir.
- Öğretmen adayları ile öğretim üyeleri arasındaki bilimsel diyaloglar güçlendirilebilir.

KAYNAKLAR

Alhas, A. (2003). **Lisansüstü Eğitim Yapmakta Olan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Lisansüstü Eğitime Bakış Açıkları (Ankara İli Örneği)**, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara: Türkiye

Binbaşıoğlu, C. (1995). **Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi**. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Deringöl, Y. (2007). Türkiye’de Cumhuriyet Döneminden Günümüze İlköğretim Öğretmenleri Yetiştirilmesinin Tarihsel Boyutu ve Eğitimcilerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. **Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt/vol 4, Sayı 2 (2007), 17-27.
- Dönmez, A., Aydoğdu, E., Sever, M ve Ahmet Aypay (2012). Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutumlar, **Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2(1) :9-26.
- Erden, M. (1998). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. İstanbul: Alkım Yayıncılık.
- Erkılıç, T.A. (2007). Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitim İstekliliklerini Etkileyen Etmenler (Eskişehir Örneği), **GAU Journal of Social&AppliedSciences** 3(5) :46-72.
- Hacıoğlu, F., Alkan, C.(1997). **Öğretmenlik Uygulamaları Öğretim Teknolojisi**. İstanbul:Alkım Yayınları
- İlhan, M. Öner Sünkür, M. ve Yılmaz, F. (2012). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Dicle Üniversitesi Örneği) **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 12 (23): 22-42.
- Kaplan, M. (2002). **Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri**. Ankara: T. C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Karakütük, K.(1989).”Türkiye’de öğretim sorunları ve çözüm önerileri.” Ankara: **Ankara Üniversitesi Dergisi**.
- Köksalan, B., İlter, İ. ve Görmez, E. (2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri ve Lisansüstü Eğitim İsteklilikleri Üzerine Bir Çalışma (Fırat, Erzincan ve İnönü Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği ABD Örneği). **Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 11, Sayı 3, Aralık 2010, Sayfa277-299.
- Küçükahmet, L. vd. (2003). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Öztürk, C. (1998). **Türkiye’de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar**. İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Şaşmaz Ören, F., Yılmaz, T. ve Güçlü, M. (2012). Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitime Yönelik Görüşlerinin Analizi, **Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi**, 1(2) :189-201.
- Tekişik, H.(1986). Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği ve Sorunları.
- Tezcan, M.(1992).**Eğitim Sosyolojisi**. Zirve Ofset. Ankara.
- Ünal, Ç. ve İlter, İ. (2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Lisansüstü Eğitime Olan Tutumları (Fırat, Erzincan ve İnönü Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği ABD Örneği). **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 14(2) :1-18.
- Varış, F.(1972). “Türkiye’de Lisansüstü Eğitim.” Ankara Üniversitesi EğitimBilimleri Yayınları. Ankara:
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara:SeçkinYayıncılık.
- YÖK, YÖK Kanununun Mad. 2, Mad.3, 2547 Resmi Gazete, Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği. Ankara.

Extended Abstract

The advances in science and technology have caused the rise of an age in which the information increases and regenerates rapidly. Education and educational tools constitute the foundation of this new age. This is because the only tool for the science and technology to stay updated and to be handed down to the next generations is education. The rise of the education’s importance has caused the increase and renewal of the teacher’s role in education process. The teacher is not the person who conveys the information to the students as it is, but is like a guide who teaches how to reach the information. With this new role our age presents to the teacher, the importance of the teacher in education process increases day by day. Ataünal (2003) states that teachers are not only the members of profession who apply the education and teaching programmes in accordance with the targets but also they are the people who are most effectively responsible for directing the students to life, shaping their attitudes towards themselves and their society and providing the development of their

communication, research and creativity. The fact that the profession of teaching is so important in education process increases the importance of training of the teacher in a parallel way. Therefore, the educational programmes of undergraduate programmes of universities must be prepared in order to make the prospective teachers have the necessary professional and academic qualities. Besides, the opportunity that the teachers and prospective teachers can benefit from graduate programmes gives way to the increase of the quality of teaching and raising of more conscious and effective teachers. When we consider the effect of the graduate education on teacher training, we expect that the attitudes towards graduate education must be high. To make the people's attitudes toward graduate training high, it is the core issue to reveal their expectations from the graduate education. This study aims to specify the reasons why prospective teachers choose to go through graduate education. The study group consists of 60 prospective teachers who study at Dicle University ZiyaGökalp Education Faculty Elementary School Department and want to take master degree. The research is a scientific study and it has been conducted with the content analysis, which is a qualitative research pattern. In this research, a qualitative research method, structured interview has been used. According to the findings of the research, 3rd and 4th graders respectively express their desire to take master degree with the following reasons; to do a career, to specialize in one's field, to do academic studies, to be useful to the society, the higher social image of academy than teaching, financial opportunities, military service problem and desire to become an academician. Besides, unlike the 3rd grader prospective teachers, the 4th graders have stated that they want to go through graduate education because of job assignment and concern for the future.